

16. JANUAR 1961

Hyllest til en motstander

Redaktør Herman Smitt Ingebretsen, Aftenposten, fylte 70 år 16. januar 1961. Statsminister Einar Gerhardsen gav denne uttalelsen:

Jeg har aldri vært i stand til å kunne betrakte Herman Smitt Ingebretsen som en politisk motstander. Det er ikke så lett å begrunne det. Vi kjenner oss vel begge sterkt knyttet til hvert vårt parti — han til Høyre og jeg til Arbeiderpartiet. Han har meget bestemte og klart markerte meninger, og han har aldri vært redd for å hevde meningene sine. Men det er likevel noe ved ham som gjør at han ikke står for en som noen utpreget partimann. Han er en godviljens mann i dette ords egentlige betydning, og hans forkynnelse — for han er en forkynner — bæres fram av hans rike og varme menneskelighet. På sitt beste er han ikke noe enkelt partis mann, men hele nasjonens.

I okkupasjonsåra ble de politiske partiers fellesprogram utformet av fire redaktører. Smitt Ingebretsen og Gunnar Ousland markerte de politiske ytterpunkter i denne kvartetten, og derfor er det vel rimelig å tro at det er deres vilje og evne til samarbeid som bidrog mest til enigheten om det saklige innholdet i programmet. Jeg tror heller ikke jeg tar feil når jeg går ut fra at det var Smitt Ingebretsen som utformet disse ordene i fellesprogrammet:

«I skyggen av fengslene, konsentrasjonsleirene og retterstedene skapt et kameratskap vi før ikke visste noe om, en evne til å holde ut og et samarbeid som vi før ikke visste vi hadde, så vi til slutt fikk være med å oppleve seieren med vår ære og vår selvaktelse i behold.»

Disse ordene har brent seg inn i vår hukommelse. Det var den norske motstandskampens historie i et nøtteskall. Det var Norges-historie han formet i denne setningen.

Jeg husker Smitt Ingebretsen fra en annen, noe særegen og vanskelig situasjon for Norge. Forhandlingene om et nordisk forsvarsforbund var strandet, og den norske delegasjonen satt i et lokale i Militære samfunn i Oslo for å forme en fellesuttalelse til de nordiske folk. Vi arbeidet med å forme avslutningsordene i denne viktige og alvorlige meldingen, inntil Smitt Ingebretsen kom med et forslag til formulering, som vi alle med en gang forstod var akkurat det rette. Igjen et uttrykk for hans evne til å leve seg inn i en situasjon og til å gi uttrykk for det vi alle føler.

Aftenposten er den største og mest utbredte avis i Norge. Ingen er i tvil om hvor den står politisk, men jeg tror at det på mange måter har vært en lykke for vårt land at denne avisen i mange år redaksjonelt har vært ledet av en mann som Smitt Ingebretsen, med hans vilje til objektivitet og redelighet. I den talen han holdt ved Aftenpostens 100-års jubileum, stilte han dette krav til den gode journalist:

«Han har ikke fylt sin oppgave, hvis han ikke midt i en forvirret og ulykkelig verden også har funnet fram til det gode som er i alle mennesker, og setter hele sitt livs evne inn på at godhetens varme kan nå fram fra menneske til menneske.»

Dette er Smitt Ingebretsen. Det gode, varme menneske som en må bli glad i, fordi han ved sin holdning, sine ord og sitt liv appellerer til det beste i oss alle.